

ВІДКРИТІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ЦИФРОВОГО СЕРЕДОВИЩА НАВЧАННЯ

Законом України «Про освіту» визначено модель старшої школи, яка повинна стати трирічною та профільною [1]. Впровадження профільного навчання в старшій школі забезпечить диференційоване навчання здобувачів освіти відповідно до їхніх освітніх потреб, нахилів, здібностей, які зумовлені орієнтацією на майбутній професійний вибір. Необхідно враховувати: розподіл учнів за рівнем освітньої підготовки, інтересами, потребами, здібностями та нахилами; варіативність й альтернативність освітніх програм, технологій навчання та навчально-методичного забезпечення; наступність і неперервність між до профільною підготовкою, профільним навчанням та професійною підготовкою; гнучкість змісту й форм організації профільного навчання, у т. ч. дистанційного; забезпечення можливості зміни профілю навчання; діагностико-прогностична реалізованість при виявленні здібностей учнів для їх обґрунтованої орієнтації на профіль навчання [2].

Нормативно-правовий акт [3] удосконалює окремі положення законів стосовно забезпечення доступності повної загальної середньої освіти і трансформації мережі її закладів та регулює правове функціонування ліцеїв, наукових зокрема, як закладів наукового спрямування, що забезпечують поглиблене вивчення профільних предметів та набуття компетентностей, необхідних для подальшої наукової і науково-технічної діяльності. Проведення освітньої діяльності у таких закладах має відбуватися на основі підходів дослідно-орієнтованого навчання, спрямованої на залучення та підготовку учнів до наукової і науково-технічної діяльності.

Наразі, в умовах збройної агресії РФ, серйозними викликами організації функціонування старшої школи є: наявність значної кількості пошкоджених та зруйнованих закладів ЗСО, втрата матеріально-технічних засобів, зростання чисельності внутрішньо переміщених осіб із числа учнів й учителів. У повоєнний час будуть переглянуті профілі навчання в старшій школі й збільшене охоплення учнів профільною освітою за технологічним та інформаційно-технологічним профілями [4].

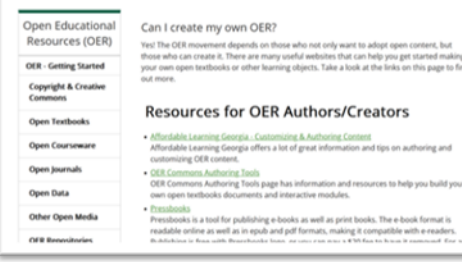

З поміж інших проблем подальшого реформування профільної школи, будуть такі: підвищення кваліфікації вчителів; урахування запитів і нахилів учнів щодо профільного навчання; відповідність матеріально-технічної бази закладів загальної середньої освіти вимогам для організації профільного навчання. Особливо чутливими до цих проблем будуть саме наукові ліцеї.

Унікальну можливість зробити навчальний матеріал доступним кожному суб'єкту освітнього процесу (у будь-який час, у будь-якому місці) надають інформаційно-комунікаційні технології, відкриваючи широкі можливості для ефективного, справедливого доступу до відкритих джерел (open source); відкритих освітніх ресурсів (open educational resources), а також для їх використання, адаптації та повторного поширення. Відкриті освітні ресурси є матеріалами для викладання, навчання та досліджень в будь-яких середовищах, вони знаходяться у вільному доступі або випущені за відкритою ліцензією. Відкриті освітні ресурси включають в себе доступні у цифровій формі підручники, навчальні плани, навчальні програми, конспекти лекцій, відео, аудіо, програми моделювання, ресурси оцінювання та будь-який інший контент, який використовується в освіті. За необхідності до відкритих освітніх ресурсів відноситься й друкований контент, виданий за відкритою ліцензією (це необхідно, коли високошвидкісний Інтернет не є доступним).

Відкриті освітні ресурси почали розвиватися наприкінці 1990-х- початку 2000-х років, особливо після того, як Массачусетський технологічний інститут відкрив вільний доступ до матеріалів своїх навчальних курсів (OpenCourseWare, <http://ocw.mit.edu/>). На сьогодні їх розглядають як один з найбільш перспективних напрямків модернізації освіти.

Термін «відкриті освітні ресурси» було сформульовано під час Конференції Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (UNESCO) «Вплив відкритих освітніх курсів на вищу освіту в країнах, що розвиваються» (1-3 липня 2002 р.). З даним терміном пов'язують такі поняття, як «відкритий контент», «відкритий освітній контент», «відкриті освітні ресурси», «відкриті освітні технології», «відкриті наукові ресурси» і «відкриті навчальні курси», які використовуються в різних контекстах в науковій літературі і дискусіях. Однак найбільш поширеним є термін «відкриті освітні ресурси», прийнятий на Конференції UNESCO в 2002 році і, найчастіше, використовується наступне формулювання визначення UNESCO: «відкриті освітні ресурси – це освітні, навчальні або наукові ресурси, розміщені у вільному доступі, або забезпечені ліцензією, що дозволяє їх вільне використання чи опрацювання. Відкриті освітні ресурси включають в себе повні курси, навчальні матеріали, модулі, підручники, відео, тести, програмне забезпечення, а також будь-які інші засоби, матеріали або технології, використані для надання доступу до знань» [5].

Джерелом освітніх ресурсів для вищої освіти є сайти ЗВО, як закордонних так і вітчизняних, їх окремих підрозділів: факультетів, кафедр, лабораторій, наукових груп навчальних та науково-освітніх проєктів, присвячених певній предметній області. Це електронні навчальні курси, модулі, лабораторні практикуми, програми для комп'ютерного моделювання, інтерактивні електронні навчальні посібники, аудіо- та відеолекції, комп'ютерні демонстрації, онлайн-тести та інші.

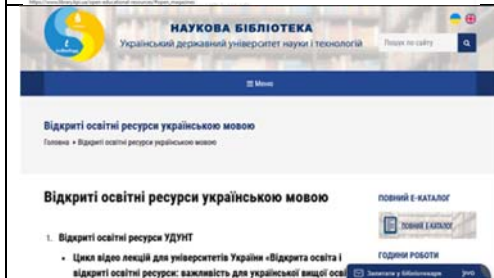
	Громадський коледж п-ва Вірджинія (VPCC) https://guides.vpcc.edu/oer/authoring
	Департамент штату Колорадо з вищої освіти http://masterplan.highered.colorado.gov/open-educational-resources-in-colorado/ Колорадо лідирує у впровадженні відкритих освітніх ресурсів, які сприяють інноваціям, знижують витрати та підвищують успішність учнів.
	Georg-August-Universität Göttingen https://www.uni-goettingen.de/en/oer+kurse/621768.html#page-navigation Викладачі та співробітники Геттінгенського університету постійно розробляють різноманітні мультимедійні навчальні матеріали, і багато з цих курсів знаходяться у вільному доступі для всіх бажаючих навчатися,

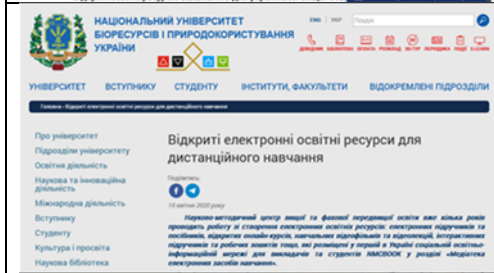
як у Геттінгенському університеті, так і за його межами, самостійно отримувати знання з цікавих та частково міждисциплінарних тем

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» https://www.library.kpi.ua/open-educational-resources/#mass_open_online_courses

Український державний університет науки і технологій https://library.diit.edu.ua/uk/page/OER_uk

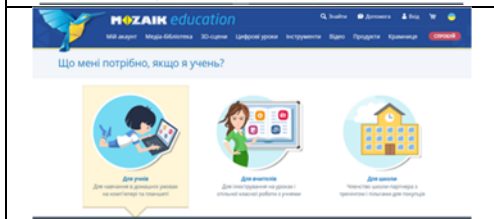
Національний університет біоресурсів і природокористування України <https://nubip.edu.ua/node/75068>

Сумський державний університет <https://library.sumdu.edu.ua/uk/e-resursy/bibliotechni-hidy/740-vidkryti-osvitni-resursy.html>

Всеукраїнська школа онлайн. Платформа містить відеоуроки, тести та матеріали для самостійної роботи основних предметів. <https://lms.e-school.net.ua/courses/course-v1:UIED+Physics-11th-grade+2020/about>

Навчальні ресурси на українському сервері ua.mozaweb.com — у відкритому доступі! <https://www.mozaweb.com/uk/Shop/licenceHelper?type=student>

Принципи Відкритої освіти забезпечують формування сучасного цифрового навчального середовища, тому більшість закладів вищої освіти, як вітчизняних, так і зарубіжних, підтримують політику Відкритої освіти, використання відкритих освітніх ресурсів (Open Educational Resources) та практики відкритої освіти (Open Education Practices). Така політика підтримує розробку відкритих освітніх ресурсів та їх інтеграцію до навчальних програм, підкреслює життєздатність та цінність засобів відкритої освіти у викладанні та навчанні, допомагає впровадити відкриті освітні ресурси у заклади освіти всіх рівнів. Розвиток відкритої освітньої політики має зробити відкриті освітні ресурси центром освітньої практики.

Відкриті освітні ресурси й джерела сприятимуть задоволенню потреб учителів й учнів та виконуватимуть роль ефективного інструменту забезпечення та стимулювання педагогічних, дидактичних та методичних підходів. Продумане, педагогічно виважене застосування відкритих освітніх ресурсів у поєднанні з відповідними педагогічними методиками, правильно спроектованими засобами навчання сприятимуть появі нових педагогічних підходів для заохочення до активної участі учнів в науково-дослідницькій та науково-технічній діяльності, створення ними власного контенту.

Список використаних джерел

1. Про освіту : Закон України від 05.06.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Загородня, А.А. (2021) Профільне навчання як форма радикальної диференціації освітнього процесу. *Педагогічні науки: теорія та практика*, (2), 17-22. <https://doi.org/10.26661/2522-4360-2020-2-02>
3. Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення механізмів формування мережі ліцеїв для запровадження якісної профільної середньої освіти : Закон України від 15.07.2021 № 1658-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1658-20#Text>
4. Гапон В.В., Шараєвська М.І., Дерєпа Т.С. (2022) Профільне навчання як чинник надання якісної повної загальної середньої освіти *Освітня аналітика України*, 3 (19) <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2022-3-57-74>
5. Forum on the Impact of Open Courseware for Higher Education in Developing Countries, UNESCO, Paris, 1-3 July 2002: final report <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001285/128515e.pdf>.